

**ટોલના નામે રોજ 163 કરોડની
ઉઘરાણી થાય છે પણ હાઈવેના
ખાડાઓ પુરાતા નથી**

દ્વાપક (મટારાર અને નળી
 નેતાગીરીનો ભોગ દેશના નાગરિકો
 પાની રહ્યા છે. ભારતના નાગરિકો
 પાણેથી ટેક્સના નામે એવું કહી
 શકાય કે જાણે જૂંટ ચાલી રહી છે.
 સરકારે એટલા સ્ટેટ અને લેવલે
 ટેક્સ નાંખ્યો છે કે નાગરિક ટેક્સ
 ભરવામાં જ પાયમાલ થઈ પાય
 અને તેમાં પણ ટેક્સ ભર્યા બાદ જ
 જેના માટે ટેક્સ ભર્યો તે સુવિધા જ

નહીં મળે તો કોને વળને કહેવું? તુ તાજેતરમાં સંસદમાં દેશના કેન્દ્રીય મંત્રીઓના માર્ગ પરિવહન અને રાજમાર્ગ મંત્રીશ્રી આર.કે. શર્માની પતિવહન ગડકરની માહિતી આપીને કહ્યું છે કે ભારતમાં ટોલટેક્સ રૂપે તમામમાર્ગોમાં ટોલ પ્લાઝા પરથી દૈનિક 168 કોટડો રૂપિયાની કમાણી કરવામાં આવે છે. સાચું કહેવામાં આવે તો આ એક પ્રકારની ઉઘરાણી જ છે જેને કારણે કે જેણે આ રસ્તા પરથી

ખુદને રિચાર્જ કરો

મિસ્ટર કપૂર ખૂબ જ સફળ બિગ્ગી બિઝનેસમેન હતા, એકદમ શૂન્યમાંથી સર્જન કર્યું હતું અને પોતાની સફળતા વિશે મોટીવેશનલ સેમિનારમાં ગેરેટ સ્પીકર તરીકે સ્વીચ આપતા અને અને મોટીવેશનલ બ્લોગર પણ બનતા હતા. ભાગ્યે જ કોઈ પાર્ટીમાં હાજરી આપતા મિસ્ટર કપૂરે પોતે એક દિવસ સાંજે નાનકડી નજીકના મિત્રોની મહેફિલ ગોઠવી અને સમયસર બધાને આવકારવા તૈયાર હતા. બધા મિત્રો આવી ગયા, એક મિત્રએ તો આવતાની સાથે જ પૂછ્યું, 'બિગ્ગી બિઝનેસમેન મિસ્ટર કપૂર તો કોઈ પાર્ટીમાં આવવાનો સમય નથી ને આજે આ પાર્ટી તેમના તરફથી શું વાત છે?' મિસ્ટર કપૂર બોલ્યા, 'દોસ્ત આ પાર્ટી નથી, નજીકના દોસ્તોની મહેફિલ છે જેમના માટે હું બિઝનેસમેન મિસ્ટર કપૂર નથી તેમનો મિત્ર છું. મેં પહેલીવાર આવી કોઈ ગોઠવણ કરી છે તેનું ખાસ કારણ છે.' બધા મિત્રો કારણ જાણવા આતુર બન્યા. મિસ્ટર કપૂરે કહ્યું, 'પાર્ટીનું કારણ છે મારે રિચાર્જ થવું છે.' મિત્રો હસ્યા, એક મિત્રે હસતા હસતા કહ્યું, 'દોસ્ત, મોબાઈલ છે લેપટોપને રિચાર્જ કરવાના હોય તારે રિચાર્જ થવું છે એટલે જળી શું?' મિસ્ટર કપૂરે હસીને વળતા આપ્યો, 'હા આપણે બધા આપણા નાના-મોટા દરેક ઇલેક્ટ્રોનિક ગેજેટને ચાર રાખીને બરાબર રિચાર્જ કરીએ છીએ પણ પોતાને રિચાર્જ કરવાનું વિચારતા પણ નથી. આ ખોટું છે, પોતાને રિચાર્જ કરતા રહેવું બેઈએ.' એક સ્ત્રી મિત્ર બોલી, 'શું આ રિચાર્જ થવું એટલે શું કોઈ નવી ટ્રીટેમેન્ટ છે?' મિસ્ટર કપૂરે કહ્યું, 'હા, ટ્રીટમેન્ટ નહીં પણ મેં શોધેલી ખુદને રિચાર્જ કરવાની ટેકનીક છે. આપણે બધા બીગ્ગી લાઈફ જીવીએ છીએ અને સતત કામના બોજ હેઠળ અને સાથે આવા સ્ટ્રેસથી ઘેરાયેલા રહીએ છીએ. આપણે સતત દોડીએ છીએ, કંટાળીએ છીએ, થાકીએ છીએ છતાં અટકતા નથી. દોડવાનું છોડતાં નથી અને એટલે ઘણું બધું પાછળ રહી જાય છે કદાચ આપણે પોતે પણ પોતાને શું ગમે છે. મનગમતું શું છે? કોની સાથે સમય વિતાવવો ગમે છે? એ બધું વિચારવાનો સમય જ નથી. આ થાકેલા મનને ફરી રિચાર્જ કરવાની ટેકનીક મેં શોધી લીધી છે. તે ટેકનીક છે 'ખુદને રિચાર્જ કરો' મિત્રોને રસ પડ્યો એક જણે પૂછ્યું, 'શું ટેકનીક છે એમાં શું કરવાનું?' મિસ્ટર કપૂરે કહ્યું, 'અઘવાડિયામાં કે મહિનામાં એક દિવસ રજાનો નહીં પણ રીચાર્જનો પણ રાખવો. શું કરવું તેનો કોઈ નિયમ કે માપદંડ નથી પણ ખુદને રિચાર્જ કરવા ખુદની અંદર બેઈને શોધવું કે તમને શું ગમે છે તે પ્રવૃત્તિઓ કરવી. દાખલા તરીકે મને પ્રકૃતિ ગમે છે, મિત્રોની મિલિટિંગ ગમે છે, એક ગરમ કપ કોફી અને પુસ્તક વાંચવું ગમે છે. વરસાદમાં બીંજાવું અને ગરમ મકાઈ ખાવી ગમે છે. હું મને મનગમતું કોઈપણ એક કાર્ય મારા રિચાર્જ માટે કરું છું અને એટલે જ આખી મહેફિલ ગોઠવી છે. તમને જે ગમે તે તમે કરો અને જાતને રિચાર્જ કરતા રહો.' મિસ્ટર કપૂરની વાત બધાને સમજાઈ ગઈ અને પછી તો મિત્રોની મહેફિલ જામી અને બધા એકઠેકાના સાથથી રિચાર્જ થયા. મનગમતું કંઈક ખાસ નાના મોટું કાર્ય કરો અને ખુદને રિચાર્જ કરતા રહો.

પસાર થયું હોય તેણે ટોલટેક્સ આપ્યા વિના છૂટકો નથી. ચાલો, ટોલટેક્સ ભરવામાં પણ વાંધો નથી. પરંતુ ટોલટેક્સ લીધા બાદ તેના કોન્ટ્રાક્ટરને સરકાર દ્વારા રસ્તાઓની એવી હાલત રાખવામાં આવે છે જે વાહનચાલકની કમર તૂટી જાય. એવું નથી કે જૂના રસ્તાઓની આ હાલત છે.

નવા બનેલા રસ્તાઓ પણ આવી જ હાલત છે. ટોલનાકાનો કોન્ટ્રાક્ટ ધરાવતી એજન્સીઓ માત્ર ટોલની ઉધરાણી જ ધ્યાન રાખે છે પરંતુ રસ્તાઓ સારા રાખવાની જવાબદારી નિભાવતી નથી. થોડાં વર્ષો પહેલા જ ખુલ્લા મુકાવામાં આવેલા દિલ્હી-મુંબઈ એક્સપ્રેસ વેની પણ આવી જ હાલત છે. કહેવાય કે આ એક્સપ્રેસ વે છે પરંતુ તેના પર વાહનો ઉછળકૂદ કરતાં ચાલે છે. જે અકસ્માત સર્જે તેવી ભીંત છે.

કેન્દ્રીય મંત્રી નીતિન ગડકરીએ આપેલી માહિતી પ્રમાણે, એક વર્ષમાં ટોલનાકાઓ પરથી થયેલી કમાણીનો આંક 61 હજાર કરોડ કરતાં પણ વધારે છે. વર્ષ 2024-25માં ટોલનાકાઓ પરની કુલ આવક 61408 કરોડ હતી. જેમાં જાહેર ભંડોળથી ચાલતા ટોલનાકા પર 28823 કરોડ અને ખાનગી ઓપરેટરો દ્વારા ચાલતા ટોલનાકા પરની આવક 32584 કરોડ હતી. કેન્દ્રીય મંત્રીએ એવી જાહેરાત કરી હતી કે ટોલનાકા પર વસૂલી થયેલી મળેલા નાણાં સેન્ટ્રલ કોન્સોલિડેટેડ ફંડમાં જાય છે અને આ નાણાંનો ઉપયોગ નવા રસ્તાઓ બનાવવામાં અને રિપેરિંગ કરવામાં આવે છે જે બેંક, ટેક્સ વાહનચાલકને જે અનુભવ થાય છે તે બતાવે છે કે આ નાણાંનો ઉપયોગ રસ્તાઓના રિપેર કરવા માટે થતો હોય તેવું કયાંય દેખાતું નથી. માત્ર દક્ષિણ

મણિપુરમાં રાષ્ટ્રપતિ શાંતિ

મહિષ્ણુપુરમાં શું બની રહ્યું છે એ ભારતની બાકીની પ્રજાને પૂરી ખબર નથી એને કદાચ ઈશાન રાજ્યોને બાદ કરતાં અન્ય પ્રદેશોની પ્રજાને શું બની રહ્યું છે એ જાણવાની પડી પણ નથી નહીં તો કેન્દ્ર સરકાર મહિષ્ણુપુરમાં રાષ્ટ્રપતિ શાસન વધુ છ મહિના લંબાવવાનો નિર્ણય ના કરી શકે હોત એને ભાજપની દુલિયા છે છે કે, મહિષ્ણુપુરમાં ભાજપ સંખ્યાબળની દૃષ્ટિએ નંબર વન છે અને છતાં મુખ્યમંત્રી માટે કોઈની પસંદગી કરી શકતો નથી. આ બહુ વિચિત્ર સ્થિતિ છે. ભાજપ માટે જ નહીં, મહિષ્ણુપુર માટે જ નહીં પણ દેશ માટે. મહિષ્ણુપુરમાં છેલ્લા બે વર્ષથી જાતીય હિંસાનો દોર શરૂ થયો એ પૂરો થતો નથી. કુદી એને મૈતૈઈ સમાજ વચ્ચે હિંસા થઈ એ હજીય ચાલુ છે અને 60,000થી વધુ લોકો રાહત કેમ્પમાં રહે છે. મહિષ્ણુપુરમાં મે, 2023 થી શરૂ થયેલી કુદી એને મૈતૈઈ સમુદાયો વચ્ચેની વંશીય હિંસામાં 250 થી વધુ લોકોના મોત થયા છે. રાજ્યમાં કાંદયો એને વ્યવસ્થાની સ્થિતિ હજી પણ તંગ છે અને આજ કારણે ભાજપ સરકારના મુખ્યમંત્રી એન બીરેનસિંહે આખરે રાજીનામું આપવું પડ્યું હતું એને બાદમાં ગઈ 13 દેહુઆરીએ રાષ્ટ્રપતિ શાસન લાદવામાં આવી હતું.

આ રાજ્યમાં એક નહીં અનેક સમસ્યા છે. રાજ્યમાં 6,000 થી વધુ પોલીસ ડહામણથી ચોરી થઈ છે, જે મુશ્કા માટે ગંભીર ચિંતાનો વિષય છે. એટલું જ નહીં રાજ્યના મુખ્ય રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ જે ઈન્ફ્રાવ ખીણને નાગાવેલ અને આસામ સાથે જોડે છે, તે કુકી વસ્તીવાળા વિસ્તારોમાંથી પસાર થાય છે. તે 2023 થી ખીણના મેસી રહેવાસીઓ આ કાર્ડેનો ઉપયોગ કરી શક્યા નથી, જેના કારણે પુરવઠા અને અવરજવરમાં મુશ્કેલી પડી રહી છે. પરિણામે રાહત કેમ્પોમાં રહેતા લોકોની મુશ્કેલી વધી છે. દોઢ બે

કેબ્રેરી મંત્રી નીતિન ગડકરીએ આપેલા માહિતી પ્રમાણે, એક વર્ષમાં ટોલનાકાઓ પરથી ચાલતી કમાણીનો આંક 61 હજાર કરોડ કરતાં પણ વધારે છે. વર્ષ 2024-25માં ટોલનાકાઓ પરની કુલ આવક 61408 કરોડ હતી. જેમાં જાહેર ભંડોળથી ચાલતા ટોલનાકાઓ પર 28823 કરોડ અને ખાનગી ઓપરેટરો દ્વારા ચાલતા ટોલનાકાઓ પરની આવક 32584 કરોડ હતી. કેબ્રેરી મંત્રીએ એવી જાહેરાત કરી કે તે ટોલનાકા પર વસુલીથી કમાઈ મળતા નાણાં સેન્ટ્રલ કોબ્બોલિયેટેડ ટેક્સ ફંડમાં જાય છે અને આ નાણાંનો ઉપયોગ નવા રસ્તાઓ બનાવવામાં થઈ રહ્યો છે. આ રિપોર્ટિંગ કરવામાં જો બેંક, દરેક વાહનચાલકને જે અનુભવ થાય છે તે બતાવે છે કે આ નાણાંનો ઉપયોગ રોડો એગ્રીમેન્ટ હિપેર કરવા માટે થતો હોય તેવું ક્યાંય દેખાતું નથી. માત્ર દક્ષિણ

વરસથી તેઓ રાહત કેમ્પમાં રહે છે.
મહિષપુત્ર પ્રદેશ કોંગ્રેસ સમિતિના
પ્રમુખ છે. મેઘાદ્યંદ્રે રહે રાષ્ટ્રપતિના
શાસનના વિસ્તરણની ટીકા કરી રહ્યા
છે. તેમણે આ પગલાને 'લોકશાસન
મૂલ્યો અને બંધારણમાં સમાવિષ્ટ
સંઘીય ભાવના' પર ગંભીર કટકો
ગણાવ્યા છે. તેમનું કહેવું છે
ભાષણ બહુમતી હોવા છતાં સામ્ય
નેતા પસંદ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યું
છે, જેના કારણે આ સ્થિતિ સર્જઈ રહી
છે. એમની વાત સાથે સાચી રીતે
કારણ છે, ભાષણ માટે એવો કોઈથી
નહોતો શોષવો અત્યંત મુશ્કેલ બની
ગયું છે જે બંને સમુદાયોને સ્વીકારે

ગુજરાતની જ વાત કરવામાં આવે તો વડોદરાથી મનોર સુધી જવામાં વાહનચારાલોકને પરત્વે પડી જાય છે. કવાકોના અને લાંબા ટ્રાફિક જમ થાય છે. રસ્તાઓ પર ખાડાઓ પડી ગયા છે. વાહનો ઝડપથી ચાલી શકતા નથી.

ટોલટેક્સ લેવો છે પરંતુ ખાડાઓ ઝડપથી ફિરર કરવા નથી. સરકાર ફાસ્ટેગના બહાને વાહનચારાલોકને ખાનગી લઈને ટોલટેક્સને ઉઘરાવવા તો કરી લે છે પરંતુ સામે સુવિધાઓ ઊભી કરવામાં આવતી જ નથી. ખાનગી એજન્સીઓ તો હાથ ઊંચા કરવામાં જ હોંશિયાર છે અને વાહનચારાલોક માટે ખાડામાંથી પસાર થવા સિવાયનો કોઈ જ ઇશ્તક નથી.

તેમાં પણ સરકાર એક એવો નવો નિયમ લાવી છે કે ફાસ્ટેગને વિન્ડસ્ક્રીન પર લગાડેલું રાખવું પડેતું એ સ્પષ્ટતા નથી કે જે

વિન્ડસ્કીન બદલવાનો સંજોગ આવે તો તેવા સંજોગમાં ફાટેગનવી જુઝ કરવું? વિન્ડસ્કીન નવી આવે જાય છે પરંતુ જૂનો ફાટેગ અડપટેડ કરવો અઘરો છે. નવો ફાટેગ લેવો પડે છે. સરકારે ખેતરનર સરવાળાઓ ઊભી કરવી જોઈએ પરંતુ તે થતી નથી.

ટોલનાકા પર ટોલટેક્સ માટે જો કોઈ સારું કામ થયું હોય તો તે ઓટલું જ છે કે વાર્ષિક ફાટેગ રિવાર્ષ કરાવવાની નવી યોજના આ યોજના ખેતરન સારી છે. પરંતુ ટોલનાકા પર આટલી મોટી આકાશ બાદ સરકારે એ સુનિશ્ચિત કરવું જ જોઈએ કે હાઈવેના રસ્તાઓનાં હાલત સુધારવામાં આવે. રસ્તાઓ હાલ જ રહે અને કોઈ જ સમસ્ય આવવી જોઈએ નહીં. આમ થશે તો જ વાહનચાલકોએ ચૂકવેલ ટોલટેક્સનો હેતુ સાર્થક કરશે તે નક્કી છે.

લાભગણ 40,000 પ્રાથમિક
શિક્ષકોની કમી છે અને સરકારે
કેવો નિર્ણય હમણા લીધો? નિવૃત્ત
શિક્ષકોને જવાબદારી સોંપવી
અરે નોકરી માટે કેટલાય યુવાનો
રાહમાં છે. લાયકાત ધરાવે છે
અમેની નિયુક્તિ કેમ નહીં? વિરોધ
થયો એટલે રાજ્ય સરકારે પરિપત્ર
પાછો ખેંચ્યો. અરે! હમણાં એક
ધર્મસ્થાનમાં વીવીઆઈપી આવે તો
એની સરભરા કરવા માટે શિક્ષકોને
ફરજ સોંપાઈ. એનો વિરોધ થયો
એટલે હકમ પાછો ખેંચાયો

યુપીમાં પાંચ હજાર શાળાઓ બંધ કરીને બાજુની શાળામાં મજૂર કરવાના નિર્ણયનો વિરોધ થઈ રહ્યો છે. વિપક્ષે આરોપ મુક્યો છે કે, સરકાર આ શાળા બંધ કરીને એ વિસ્તારમાં દાંડુની દુકાન ખોલાવે છે. ૨૮ લાખ બાળકોએ શાળા છોડી દીધી છે. ગુજરાતમાં પણ આવું બની રહ્યું છે. કેટલાક નિયમ છે. એક કે ત્રણ કિલોમીટરમાં બીજી શાળા હોય અથવા ને વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા આમુકી કરતા ઓછી હોય તો એને બંધ કરી નાંખી શકાય છે. નજીકની શાળામાં મજૂર કરી દેવાય છે. આ કારણે બાળકો શાળા છોડે છે એવું અનેક કિસ્સાઓમાં જોવા મળ્યું છે અને ગુજરાતમાં તો એક કોબાંડ એવું ય ચાલે છે કે, શાળામાં બોગસ વિદ્યાર્થીઓ દર્શાવાય છે જેથી શાળા બંધ ના થાય અને શિક્ષકોને અન્યત્ર નોકરીએ જવું ના પડે. રાજકોટ અને અન્ય વિસ્તારોમાં આવ્યા કિસ્સા બહાનુ આવ્યા છે. પ્રાથમિક શિક્ષણ એ પાયો છે અને એ જ મજબૂત ના હોય તો શિક્ષણની શી દશા થાય એ ભારતના કેટલાક રાજ્યોમાં જોવા મળી રહી છે. ગુજરાતમાં ૨૦૧૮-૨૦માં તો એકાદ અહેવાલ મુજબ ૬૦૦૦ શાળાઓ બંધ કરવાની પાલ હતી. આજે શું સ્થિતિ છે એના ચોક્કાસ આંકડા મળતા નથી પણ પ્રાથમિક શિક્ષણમાં ગુજરાત ઉતરતા કમે છે. રાજસ્થાન, યુપી, બિહાર જેવા રાજ્યોમાં પણ એવી જ સ્થિતિ છે.

- આ લેખમાં પ્રગટ થયેલા વિચારો લેખકનાં પોતાના છે.

- આ લેખમાં પ્રગટ થયેલાં વિચારો લેખકનાં પોતાના છે.

ઓપરેશન સિંદુર પર ચર્ચામાં મોદી વિ. રાહુલ: જનતાએ હજુ નિર્ણય કર્યો નથી

બંને ગૃહો ઓપરેશન સિદ્ધર કરાશે અને પરિણામો પર ચર્ચા કરવા માટે તૈયાર હતા. આયાનક યુદ્ધવિરામ સહિત કેટલાં સંદર્ભમાં ઘણા પ્રશ્નો ઊભા હતા. નેરજ મોદી સરકારની શરૂઆતની અનિચ્છા પછી લોકસભામાં 16 કલાકની ચર્ચા અને ત્યારબાદ રાજ્યસભામાં, સફળતાની ઉંચવણી અને નિષ્ફળતાઓ નહીં તો ખામીઓનો સ્વીકાર કરીને દેવવાસીઓ સમક્ષ વધુ પાસવિક ચિત્ર આવવાની આશા જગાવી કાણ કે શાસક સરકારના કલ્પકોશમાં આ નિષ્ફળતા જેવો શબ્દ અસ્તિત્વમાં નથી. હા, સુરક્ષા દળોની શાનદાર ભૂમિકાની ઉંચવણી વાજબી રીતે યોગ્ય છે. પસલગામ રાસવાદી હુમલા પર અત્યંતનિરીક્ષણ કરવાની પણ એટલી જ જરૂર છે.

જેટલી તેને દૂર કરવા માંગે છે તેટલી જ તેને મોટી વિરુદ્ધ રાહુલ ગાંધીની સ્પર્ધા દિવસને દિવસે અનિવાર્ય બનતી જાય છે. સંસદનું બંને ગૃહોમાં, શાસક અને વિપક્ષી પક્ષોમાંથી, બંને પક્ષોના અનેક સંપત્તિઓએ ચર્ચામાં ભાગ લીધો હતો અને અંતિમ થયામાં વધા પ્રધાન અને લોકસભામાં વિરોધ પક્ષના નેતા પર ઝેનિત થયું હતું.

બંને નેતાઓએ મુદ્દાઓ ઉઠાવ્યા - રાહુલ ગાંધી પહેલાં ભોલ્યા અને મોદી તેમના પછી - એક પ્રકારની લડાઈ વ્યવસ્થિત હતી, કોણે શું કહ્યું અને દિવસના અંતે કોણ શ્રેષ્ઠ બન્યું, તેનું મૂલ્યાંકન કરમાં છે. મોદીની વાણી કુશળતા દ્વારા સમર્થિત, માસ્ટરફુલ વોઈસ મોડ્યુલેશન અને વિરામચિહ્નો. તેમણે તેમની દલીલો

અને દાવાઓને તેમની અજોડ અને કંઈક અંશે, એક દાયકાના અંતે, અનુમાનિત શૈલીમાં બળપૂર્વક રજૂ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો જે એક હદ બાદ કંટાળી લાવે છે. પરિત જિવાહરલાલ નેહરુ અને ગાંધી પરાવર દ્વારા તેમની ઐતિહાસિક નિષ્ફળતાઓ પર ટીકા કરવી કોંગ્રેસ અને સરદાર પટેલ, ભારત-માધ્યમ સુધા અને તેથી પણ અચાનક સાબિત તરીકે, ઓછા અચરકાપેટ સમાપ્ત થયા. મોટીએ તેમના 90 મિનિટના ભાષણમાં શું કહ્યું? શું સ્વાભાવિક રીતે સરકારે 'ઓપરેશન સિંદૂર'નો બચાવ કરવાનો હતો, જે સરકાર અને ભાજપના મુખ્ય એજન્ડાને અને તેના દ્વારા હિન્દુત્વ સમર્થકોને ફરીથી જીવંત કરવાનો અને પહલગામ આતંકવાદી હુમલા પછી વિરોધ પક્ષો અને નાગરિક સમાજના ટીકાકારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓ પરથી ધ્યાન હટાવવાનો પ્રયાસ હતો? મોટી ગુસ્સામાં ભાષણ આપે પહેલાં, ભાજપના નેતૃત્વ હેઠળના શાસક એનડીએના નેતાઓએ 'ઓપરેશન સિંદૂર'નો જોરશોરથી બચાવ કર્યો, જેનો સામાન્ય સાર કોંગ્રેસ પર તેના રાષ્ટ્રવિરોધી વલણને યોગ્ય રીતે ન ઉઠાવવાનો હતો. મુખ્ય વિષય અને તેના નેતા સામે આ કાળજીપૂર્વક ગોઠવાયેલા તીખા સવાલો પરાકાષ્ઠાએ હતા. ભારત પાકિસ્તાન યુદ્ધવિમાન પરત્તીય પક્ષની ભૂમિકા ભજવવાનો વારંવાર દાવો કરનારા યુએસ-પ્રમુખ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પ અને રાહુલ ગાંધી અને અન્ય વિપક્ષી નેતાઓ દ્વારા ભારત વિરુદ્ધ પાકિસ્તાનને ટેકો આપવામાં

ચીન દ્વારા ભજવવામાં આવેલી ભૂમિકા સહિત અન્ય ચિંતાઓનો ઉલ્લેખ અવ્યો નથી.

ઓપરેશન સિંદૂર પર પીએમ મોદીએ ઉઠાવેલા મુખ્ય મુદ્દાઓ - ભારત અને પાકિસ્તાન વચ્ચે યુદ્ધવિરામમાં મધ્યસ્થી કરવામાં દ્રષ્ટાના હસ્તક્ષેપ અંગે શંકાઓને દૂર કરવાનો પ્રયાસ કર્યો. 'ચિંતાઓને દૂર પછા નેતાએ ભારતને તેનું ઓપરેશન બંધ કરવા કહ્યું નથી', એમ કહ્યું. તેમણે એમ પણ કહ્યું કે પાકિસ્તાને યુદ્ધવિરામની વિનંતી કરી હતી અને અમેરિકા સહિત કોઈ ત્રીજા દેશ તરફથી કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવામાં આવ્યો ન હતો.

મોટીએ કહ્યું કે જ્યારે મોટીએ જવાબનો ફોન સાંભળ્યો, ત્યારે વાસ્તે પાકિસ્તાનના ભારત પરના આયોજિત હુમલા વિશે તાત્કાલિક ગુપ્ત માહિતી આપી. જેએ જવાબ આપ્યો તે એ હતો કે ‘જેઓ સમજ શકતા નથી તેઓ સમજ શકશે નહીં કે જો પાકિસ્તાનનો આ ઈરાદો જણાય, તો તે તેમને મોંઘુ પડશે. અગર પાકિસ્તાન હમલા કરેગા, હમ બસા હમલા કર કે જવાબ દેંગે. મેં આગળ જણાવ્યું કે અમે ગોળીનો જવાબ બોમ્બથી આપીશું’, એમ વડા પ્રધાને ગુલન જણાવ્યું. તેમણે ભારત-પાકિસ્તાન સંઘર્ષ દરમિયાન ઈસ્લામાબાદના વલખની પક્ષ ટીકા કરી. પહેલગાળા હુમલા પર ટિપ્પણી કરતા તેમણે કહ્યું કે પીડિતોને તેમના પર્થના આધારે નિશાન બનાવવામાં આવ્યા હતા, જ્યારે એમણે કે પાટનાનો પ્રયાસ હતો. કોંગ્રેસ પર ટાંકા ભરતા વડા પ્રધાને કહ્યું કે ભારતને પ્રક્રિયા અને QUAD તરફથી સમર્થન મળ્યું છે પરંતુ

કોંગ્રેસ પાર્ટી તરફથી નહીં. તેમણે ઉમેર્યું કે 193 દેશોમાંથી ફક્ત 3 દેશો પાકિસ્તાન સાથે ઊભા છે.

સિંધુ જળ સંધિને નેહરુની સૌથી મોટી ભૂલ ગણાવતા, મોદીએ કહ્યું કે ભારતના પ્રથમ વડા પ્રધાન એવી રાજદ્વારી જાણતા હતા જેમને ખેડૂતો માટે કોઈ સ્થાન નહોતું. તેમણે એવો પણ દાવો કર્યો કે જવાહરલાલ નેહરુએ સિંધુ જળ સંધિ પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા એટલું જ નહીં, પરંતુ તેમણે ડેમ બનાવવા માટે રેલ્વેમાબાદને પૈસા પણ

રાજધાની
અનિ

મોદીના સંબોધન
જવાહરલાલ નેહરુ અ
તેમની ઐતિહાસિક
કરવા પર આધારિત
સુસંગત અને ખાત
પોતાનામાં ઘણું

આપ્યા હતા. સતત હુમલાઓથી
ત્રાસી રહેલા ભારતને પાકિસ્તાનને
‘મોસ્ટ કેવર્ડ નેશન’નો દરજ્જો
આપવા બદલ મોદીએ કોંગ્રેસ
પાર્ટીની ટીકા કરી. ચર્ચા દરમિયાન
આ કાળજીપૂર્વક ચર્ચાયેલ ‘કસ્ટોડીયન
હતો જેનો સ્પષ્ટ હેતુ વિપક્ષને
ભેદવાનો હતો, જે તેઓ ભૂતકાળમાં
સફળતાપૂર્વક કરી ચુક્યા હતા,
પરંતુ તેમના પ્રહારોમાં સૌથી વધુ
નુકસાન પહોંચાડતી જગ્યાએ ટોચે
શ્મતા અને શક્તિનો અભાવ હતો.
ઈતિહાસનો આશ્રય લેવાથી, અથવા

મિત્રના મૃત્યુના 61 વર્ષ પછી દેશનો
પીડિત બપો બિમારીઓ માટે નેહરુને
બંધી ડેરવવાની વ્યૂહરચનાથી
લોહોના મન પર નજીબી અસર પડી
હોય તેવું લાગતું હતું.
રાહુલ ગાંધી 40 મિનિટનાં
ભાષણમાં રાહુલ ગાંધીએ કરેલા
પ્રધાનો વધુ દુઃખદાયક હતા અને
મોદી, અમિત શાહ અને રાજનાથ
સિંહ દ્વારા કરવામાં આવેલા સંયુક્ત
બયાવ દ્વારા તેમની અસરને
ઓછી કરી શક્યા નહીં. અલબત્ત
વિદેશમંત્રી ડૉ. એસ. જયશંકરનો

ના અંતરંગ

આનંદ

માં મોટાભાગે પંડિત
ને ગાંધી પરિવાર દ્વારા
નેષ્ઠજતાઓ માટે ટીકા
હતું, રાહુલ ગાંધી વધુ
ટીપૂર્વક હતા, તેમણે
સુધારો દેખાડ્યો

પણ હસ્તેપોમાં ભાગ લેતા. રાહુલે
વડા પ્રધાન સમક્ષ વિરોધ દાવાવો
માટે હસ્તેપેના ટ્રમ્પના ઢાવા પર
એક વાત રજૂ કરી. 'જો ડોનાલ્ડ
ટ્રમ્પ એપરેશન સિંદૂર દરમિયાન
પાલિસ્ટાન સાથેની લશ્કરી કાર્યવાહી
રોકવા માટે ભારતને સમજાવવા
વિશે મોટું ભોલી રહ્યા હો, તો વડા
પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ગૃહના ક્લોરો
પર અમેરિકન પ્રમુખના નિવેદનને
ઠકવાસને ગણાવવો જોઈએ', તેમણે
કેન્દ્રના રાજકીય નેતૃત્વ પર તીવ્ર
હમલો કર્યો. ઉપરાંત, રાહુલે મોદી

સરકાર પર પાકિસ્તાન સામેના હુમલા દરમિયાન સૈન્યના હાથ પૂલ પાછળ બાંધીને તેમને નબળા પાડવાનો આરોપ મુક્યો. તેમણે આરોપ લગાવ્યો કે ઓપરેશનનો સાચો ધ્યેય રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા નહીં પરંતુ વડા પ્રધાનને બચાવવાનો હતો. જેમના હાથ પર ‘પહલવાગમના લોકોનું લોહી છે.’ વધુમાં, મોદી પર નિશાન સાપતા તેમણે કહ્યું, ‘દેશ તમારી છબી, તમારા રાજકારણ અને તમારા પીઆર (પબ્લિક રિલેશન્સ) થી ઉપર છે. તેને સમજવાની નમ્રતા રાખો, તેને સમજવાની ગરિમ રાખો અને તમારા પોતાના નાના રાજકીય ફાયદા માટે સશસ્ત્ર દળો અને રાષ્ટ્રીય હિતનું બલિદાન ન આપો.’

‘ભારતે કેમ યુદ્ધ બંધ કર્યું?’ શાસક સરકારની શક્તિ રાહુલ ગાંધી દ્વારા પૂછવામાં આવેલા આ પ્રશ્નને રોકી શકી નહીં, જે તેમને સતાવી રહી હતી. તેમણે નિર્દેશ કર્યો કે ભારતે ઓપરેશન સિંદૂરની માત્ર 22 મિનિટમાં યુદ્ધવિરામની માગ કરી હતી અને સરકાર પર ‘અસહ કલાકમાં આત્મસંપર્ષ’ કરવાનો આરોપ લગાવ્યો હતો.

બે મોડલ કાર્યરત હતા જે આગળ
આવી રહેલી ચૂંટણીઓને સંકેત
આપતા હતા. મીટીએ, તેમની
ઉત્પાદક છતાં, ઈતિહાસમાં આશ્રયધર્મી
મેળવવાના મોડેલને અનુસર્યું.
તેઓ થાકેલા તેમ પોતાને ફરીથી
સોધવામાં હતા. બીજી બાજુ, રાહુલ
ગાંધી વધુ સુસંગત અને મક્કમ
હતા, તેમજ પોતાનામાં ઘણો સુધારો
દેખાડ્યો. તે ખરેખર તેમને પ્રાન્ત-
ઓલ્ડ પાર્ટીના ભાવિને મજબૂત
બનાવવામાં કેવી રીતે મદદ કરશે?

 ચર્ચાપત્ર
charchapatra@gujaratmitra.in

ભોજન ક્યારે કરવું અને ભોજનમાં શું ખાવું?

જમવાના સમય હંમેશ નિશ્ચિત રાખવો. દિવસની શરૂઆત વહેલીને સવારે ઊઠીને લીંબુ, મધ આદુનો રસ લેવાનો. પાણીમાં નાખી પીવું. આ શ્રેષ્ઠ ડીટોક્સીકેશન ડ્રીંક છે. સવારે 7 થી 9 વાગ્યા સુધીમાં નાસ્તો કરી લો. નાસ્તામાં ચા, દૂધ-કોકી, ખાખરા, ઓટમીલ પાંચ કાજુ-બદામ, ફક્ષાવાલેલ મધ, ઈંડુ, એક ફળ. બપોરે 11

વાગ્યે 1 ગ્લાસ મીઠા વગરની
છાશ. (મરીનો ભૂકો નાખો).
12.30 થી 2- આ સમય દરમિયાન
ચયાપચયની ક્રિયા ઝડપી હોય.

છે. બપોરના ભોજનમાં બે રોટલી
/રોટલો, એક વાટકી શાક, એક વાટકી કઠોળ, એક વાટકી ભાત,
એક વાટકી દાળ/કઢી, દહીં,
કચુંબર (મીઠા વગરની). સાંજે
ચાથી પાંચ ગામ્થાના સમયસર
દરમ્યાન ચા/પાખરો/ભીસ્કીટ
રાતે સુવાનાં ઓછામાં ઓછા 2-3
કલાક પહેલાં જમી લેવું. 7 થી 8
વાગ્યાનાં સમય ડિનર માટે શ્રેષ્ઠ
છે. મોડું જમવાથી સ્ટ્રેસ હોરમોન
પણ ઉત્પન્ન થાય છે. ઊંધ પહે
ઓછી અથવા 2 ડિનરનાં ખાણ
રોટલી અથવા રોટલાનું એક
ચાણકું, એક વાટકી શાક, એક
વાટકી કઠોળ, ખીચડી- કઢી
વચસ્ક લોકોએ ડિનર ખૂબ જ
હળવું લેવું. રાતે સુતી વખતે 1
ગ્લાસ દૂધ + 1/2 ચમચી હળદર
કેટલીક અંગતની સુચના: (1)
જમતી વખતે દીવી જોવું નહીં.
(2) થી-તેલ ચમચ ચમચી (3)
રોજ 1-2 ચમચી ખાંડ/ગોળ
(4) હાઈ બ્લડ પ્રેસર, હાઈ
ડીસીડ, સ્ટ્રોક, લીવર, કીડનીના
રોગીઓએ અથાણા-પાપડ ખાવ
નહીં. (5) કળોનો ઉપયોગ
હાથ સાથે કરવો. (6) ડાહ્યા
ધી, વનસ્પતિ ઘી, માર્ગેરીન,
માયોનીઝનો ઉપયોગ કરવો
નહીં. (7) જમતી વખતે પાણી
ન પીવું. જ્યાંના 1/2 કલાક બાદ
પણ પીવું. (8) રોજ 2-4 કળી
લસણની પાવી. આરોગ્ય માટે
ઉત્તમ છે.

યુ.એસ.એ. - ડૉ. ફિરિટ.એન.ડુમસિયા

મહિલા અને બાળકોની તસ્કરી

જો કોઈ બાળક કોઈ પુણ્ય વ્યવસ્થિત સાથે ભીખ માંગતો જવા મળે છે તો તેમના કોટિબિંધ સંબંધો ચકાસવા માટે પંજાબ સ્ટ્રીટ ડીએનએ પરિશિષ્ટ કરશે. જ્યાં સુધી પરિશિષ્ટો ઉપલબ્ધ નથી થાય ત્યાં સુધી બાળક બાળકવ્યાપ્ત સમિતિઓની દેખરેખ કેડેળ બાળક સંભાળ સંસ્થામાં રહેશે. જો ડીએનએ ટેસ્ટમાં ખાતરી થશે કે પુણ્ય વ્યક્તિ તેમની સાથે રહેલા બાળક સાથે સંબંધિત નથી તો તે વ્યક્તિમાં પંજાબ સરકાર દ્વારા કડક કાર્યવાહી કરવામાં આવશે. બાળકની તસ્કરીની જેમ સ્ટ્રીટની તસ્કરી પણ દેશમાં બેરોકેટો થઈ રહી છે. મહારાષ્ટ્રમાં વર્ષ 2019 થી 2021 દરમિયાન આશરે એક લાખ જેટલી મહિલાઓ ગુમ થઈ છે. આ બાબતે બોમ્બે હાઈકોર્ટમાં એક પીઆરએફ થઈ હતી. જેમાં માત્ર ત્રણ વર્ષમાં એક લાખ સ્ટ્રીટની શોધવા વિશેષ તપાસ અભિયાન ચલાવવા સરકારને આદેશ આપવાની આ પી.આર.એલ.માં માંગ કરેલ છે. મુંબઈમાં દર મહિને સેંકડો બાળકો ગુમ થાય છે, તેમના કેડેલા ગુમીબાઈને કારણે ઘર છોડી દે છે, કેટલાકને સંગીત ટોળકીઓ ઉપાડી જાય છે અને તેમના પર જીલમ વસાવેલો ભીખ માંગતો

કરી દે છે, જ્યારે કેટલાક નશીલા
દ્રવ્યોની રવારૂ ચડી જાય છે
અથવા દેહ વ્યવસાયમાં પકેલાઓ
કેન્ડર સરકારે તેમજ સંપન્ન
રાજ્ય સરકારોએ આ ગુમ થઈ
રહેલ સ્ત્રીઓ, છોકરીઓ અને
બાળકો બાબતે ત્વરિત તપાસ
કરીને સંબંધીત જવાબદારો
સામે દાખલાવાર કડક પગલાં
લેવાની જરૂર હોય એમ લાગે છે.
સોલા, અમદાવાદ. પ્રવીણ રાહોડે

બાળકોને સમજાવો નહીં, સમજો...

અને હાલરું ગાતી એટલે બાળક સૂઈ જતો, આજના આધુનિક જાતનાની યુવતીઓ લગ્ન કર્યા પછી મા બને અને એ જ સંતાન પેદા થાય તેને કેવી રીતે રમાડવું. પાલન કરવું તે નથી આવડતું એ! બાળકને સુવડાવવા માટેનું હાલરું તો ભુલાય જ ગયું અને બાળકને સુવડાવવા માટે હાથમાં મોબાઈલ આવી દે છે. પછી સંસ્કાર ક્યાંથી નહીં, આમ બાળકોને સમજાવો જઈએ પરંતુ સમજવાનો પ્રયત્ન કરો.

તરસાડા, માંડવી- પ્રવીણસિંહ મહિડા

**तमारु जाणक तमारा
विशे शं विचारतुं हशे?**

એક બાળક એવું વિચારતો હશે કે મને આ ઉપન્યાસના બધા માતા-પિતાને ફરીથી શાળાએ મોકલવા છે. એવી શાળા જ્યાં સાચા માતા-પિતા બનવાનું શિક્ષણ મળતું હોય, જ્યાં એ માતા-પિતાને સંપ્રેક્ષિત કરીને હું એમને એમનું બાળપણ યાદ કરાવું. રોજ એમની પાસેથી પચાસ વાર લખાવું કે વરસાદમાં નાહવાથી શરીર થતી છે કે તડકે રમવાથી લૂ લાગતી નથી કે ધૂળમાં રમવાથી કોઈ બિમારી થતી નથી. માતા-પિતાને ખબર હોવી જોઈએ કે હોળીનાં તાપણે, ઉત્તરાયણમાં અગાશીએ કે જન્માષ્ટમીની રાતે અને દિવાળીની આશાશબ્દ વચ્ચે બાળપણ પાંગરે છે. અમારા માતા-પિતા પાસે મારાથી ય વચનદાર એવું મારું દંકરતર ઉચકાવું છે. એક હાથમાં નાસ્તોનો ડબ્બો બીજા હાથમાં પાણીની બોટલ પકડાવી છે. મારે માતા-પિતાને કહેવું છે કે જૂઠું બોલવું એ પાપ છે. વારંવાર મારા પર હાથ ઉપાડતા મારા માતા-પિતાને સંતાકુકડી રમાડવી છે. મારા માતા-પિતાને એવી સજા કરવી છે જે સમય પહેલા બીજાને પાસેથી તેનું મહામુલ્ય બચાવણ છીનવી લઈ હાથમાં સ્લેટ પેન પકડાવી દે છે. બાળકની રસ, રૂચિ અને શક્તિને ઓળખીને જ આગળ વધવું જોઈએ. પોતે ક્યારે શાળા કોલેજમાં 50/55 ટકાથી આગળ ગયા ના હોય અને 95 થી 98 ટકા આવવા જ જોઈએ નહીં રાત્રી મારા માતા-પિતાને શું કરવું? પોતાને બાળકની ઈચ્છા શું છે? બાળક શું યાહે છે? એ પૂછવાની તકલીફ કેટલા માતાપિતા લે છે? આંબાવાડી, સુરત - અબ્બાસભાઈ કોઠાવાલા

માલદીવ્સ અને અન્ય

દેશોને કેડિટ લાઈન વિશે

ભારતે માત્ર માલદીવ્સ ને જ નહીં પરંતુ દુનિયાના 68 દેશોને 32 બિલિયન ડોલરની કેડિટ લાઈન આપી છે, જે ભારતના વિદેશી ભંડોળ (સોના સહિત) ના પાંચ ટકા કરતાં પણ વધારી છે. સુદાન, બુર્કીને ફાસો અને રવાન્ડા સહિતના 42 આફ્રિકન દેશોને કુલ 12 બિલિયન ડોલરની કેડિટ લાઈન આપી છે. બાંગ્લાદેશ, બર્મા(મ્યાનમાર), નેપાળ તથા શ્રીલંકાને કુલ 12.25 બિલિયન ડોલરની કેડિટ લાઈન આપી છે. કેડિટ લાઈન જે હેતુ માટે અપાઈ હોય તે માટે જ તેનો ઉપયોગ થઈ શકે. ઋણી દેશો તો પોતાના દેશોમાં કામ કરતી કંપનીઓને એક નાણાકીય વ્યવસ્થા પૂરી પાડે છે. કેડિટ લાઈન ઉપયોગ કરવા માંગતી કંપનીઓએ જે તે વિદેશમાં રજીસ્ટ્રેશન કરાવી અનેક વિગતો અને માહિતી પૂરી પાડવી પડે છે. યુદ્ધ સામગ્રી પરીવહા, શેર બજારમાં રોકવા, અન્ય દેશોનું દેવું ચૂકવવા કે શિક્ષણ ભેતે કોઈ દેશ વિદેશને કેડિટ લાઈન આપતું નથી. વીજળી ઉત્પન્ન કરવા લોન આપતા તો બેંકો પણ ગભરાય છે, સિવાય કે વીજળી ખરીદ કરાર જે તે દેશ કે રાજ્ય તૈયાર હોય. ભારતને ગંગા સફાઈ માટે વર્લ્ડબેંક તથા જર્મનીની મટ્ટીપલ લોન મળી છે અને વખતોવખત અરબલક પ્રસિદ્ધ થાય છે. ખેતીથી કરિયાણાની દુકાન અને ટાંકણીથી માંડીને મશીનપરોનો વ્યવસાય કેડિટ લાઈન પર ચાલે છે. કેડિટ લાઈન એક પૂર્વ મંજૂર લોન છે જે ગણતરીપૂર્વકના જોખમ લેવાનું સાહસ આપે છે. કેડિટ લાઈન આપનાર દેશની કંપની ને જ કેડિટ લાઈન લેનાર દેશ બહુધા માળખાગત સુવિધા માટે કામ આપશે કે દેશનો માલ ખરીદશે એ શરતે અપાય છે. સ્થાનિક નાગરિકોને રોજગારી, સ્થાનિક સ્રોત, શોષણ અને ઉપયોગ અને સ્થાનિક નાગરિકોને માળખાગત સુવિધા મળે સાથે જ પોતાના દેશના ઉદ્યોગપતિ કે વ્યવસાયોને પણ કામ મળે છે.

અમદાવાદ - કમલદેશ.કે.ત્રિવેદી

અમદાવાદ - કુમારેશ.કે.ત્રિવેદી